

"Stycket går ut över de smaklösa, vanskapta och femtio år gamla komedier, som förr uppfördes här av kringstrykande komedianter. Den omspanner en tidrymd av fyrtio år med ideliga scenförändringar. Hjältarna använder ett svulstigt och uppblåst språk för att skilja sig från mängden; trumpeterna smattrar så snart generalen kommer in på scenen; personerna är i ena ögonblicket unga, i nästa gamla och grå. Hårtill kommer oupphörliga anakronismer, barbariska namn med mera sådant som landstrykarnas komedier vimlar av. Alla dessa fel avslöjar Odysseus' tjänare Kilian så finurligt att den breda publiken, som brukar gäspa åt moraliskt-kritiska stycken, inte var mindre road än de förnäma själva."

(kommentar till Odysseus von Ithacien i Holbergs självbiografi Breve til en fornem Herre)

Fransk-klassicismens regler:

Allt skall behandlas objektivt, allmängligt.
Det som händer skall kunna förstås förnufts-
mässigt.

Tiden som ett drama (en komedi) omspanner
får ej överstiga tjugofyra timmar.

Endast ett problem får behandlas.

Förflytningar i geografin får ej förekomma.

Odysseus von Ithacien satiriserar alltså teater, som inte följde de regler, som upplysningens litterära gren fransk-klassicismen hade ställt upp. Satiren riktade sig närmast mot en folklig, tysk teater, som reste omkring i nordeuropa och uppförde sina skådespel på värds-
husen. Deras skådespel var ett till primitiv publiksmak vädjande ut-
styrselspektakel, gärna i mytens eller historiens skyddande förkläd-
nad, där det var gott om övernaturliga uppenbarelser och bombastiska
teatereffekter och där personerna, oavsett tidsålder och samhällsställ-
ning, uttryckte sig på en aldrig sinande, med brokiga metaforer över-
lastad deklamationsprosa.

I denna pjäs är många olika motiv sammanblandade och instoppade
i huvudtemat, som Holberg hade lånat från Homeros. På detta sätt har
många av pjäsens underfundiga anakronismer skapats. Kilians folkli-
ga radikalpacifism var också något helt omöjligt i ett skådespel med
detta tema. Det är väl snarast en attityd, som har sin största aktua-
litet i våra dagar, dryga tvåhundra år efter Ludvig Holbergs tid.

* * * * *

ODYSSEUS

von

ITHACIEN

»»»

Ludvig Holberg

Ludvig Holberg föddes i Bergen 1684, men kom under större delen av sitt liv att vara bosatt i Köpenhamn, där han tjänstgjorde som professor vid universitetet. Vidsträckt resor på kontinenten bragte honom i kontakt med den stora strömming inom litteratur, konst och vetenskap som man kallade upplysningen. Holberg anammade villigt upplysningens idéer och lät dem prägla sitt författarskap. Hans böcker behandlade historiska, moraliska, religiösa och estetiska ämnen. Det är dock snarast som komediförfattare han har gjort sitt namn betydelsefullt i historien. Holberg var en mycket produktiv författare och det påstås, att han en tid skrev i genomsnitt en komedi i månaden. Danmark hade vid den här tiden ingen teatertradition; sina mönster fick Holberg hämta från Molière, från den antika komedin och från många andra håll. Ofta är ämnen, figurer och situationer inte hans egna uppfinningar, men hans frodiga fantasi och djupa människokunskap gav hans komedier en mycket personlig prägel. Ludvig Holberg dog 1754.

ODYSSEUS	Leif Stenberg
KILIAN, Odysseus' tjänare	Anders Boström
PARIS, prins av Troja	Anders Boström
MARKOLFUS, hans tjänare	Sven-Erik Lindberg
HOLOFERNES, greve av Betulien	Per-Anders Ivert
TIRESIUS, en siare	Stefan Morén
En ithacisk bonde	Sven-Erik Marklund
En krigshär	Sven-Erik Marklund
PENELOPE, Odysseus' gemål	Gudrun Janson
HELENA, en jungfru	Kerstin Tegelberg
ROSAMUNDA, hennes syster	Ulla Mandahl
ÖLLEGÅRD, Helenas kammarjungfru	Elizabeth Svensson
DIDO, drottning av Kajanien	Britta Barker
ELISA, Didos kammarjungfru	Annemaj Hällgren
KAJSA, Didos kammarjungfru	Christin Öigaard
IRIS	Gunnel Sundin
JUNO	Barbro Vikström
PALLAS	Ulla Björklund
VENUS	Ulla Riis
En klädmäklerska	Britt Mari Christensen
Regi	Thomas Preis
Skriptä och uppläsare	Berith Brännström
Dekor	Göran Leijding
Dräkter	Inger Wisén och Ann-Cristin Lundgren
Ljus	Lars Holmgren och Anders Wikström